

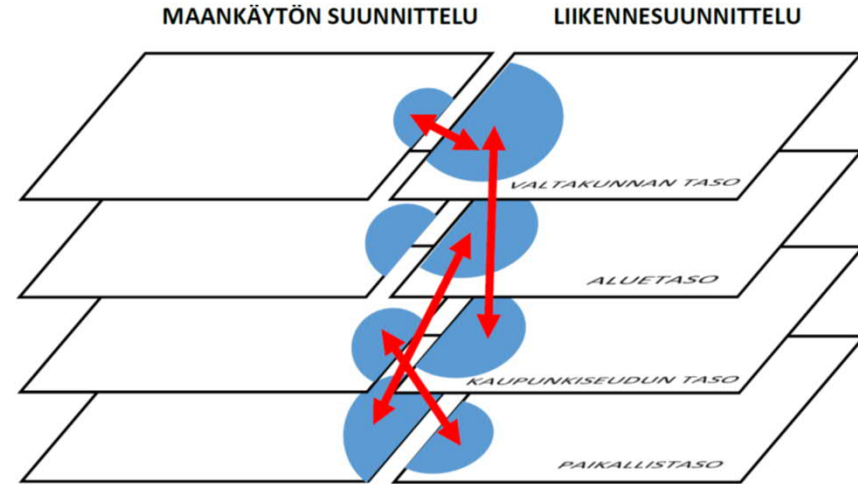

YHTÄJALKAA

Liikenteen ja maankäytön uudistuva suunnittelu

Transskalaarinen ajattelu

- Tarvitaan hallinnon tasot ja sektorirajat ylittävää näkemystä ajallisista ja alueellisista *skaaloista*, joihin ao. kysymykset kulloinkin asettuvat.
- Transskalaarisuutta käsittelemällä voimme tarkastella liikenteen ja maankäytön suunnittelun yhteensovittamisen monimutkaisia kysymyksiä suunnittelutasojen välillä, tasoja leikaten tai monitasoisesti. -> Ymmärryksen lisääminen niistä systeemisistä kokonaisuuksista, joita tällaisessa suunnittelussa tosiasiallisesti käsitellään.

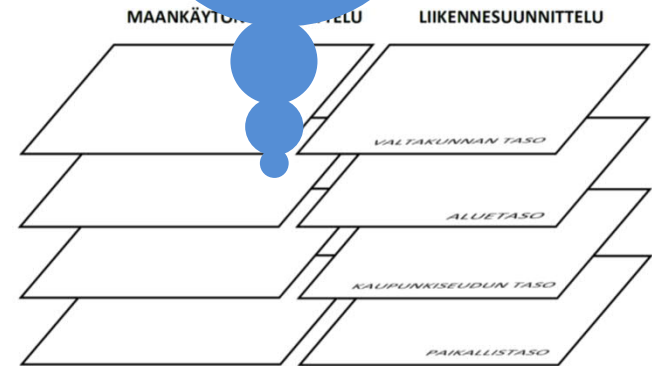

Ilmiölähtöisyys

- Suunnittelutasojen välisyys korostuu erityisesti kaupunkiseutujen liikennejärjestelmän ja yhdyskuntarakenteen sekä toisaalta maakunnallisen ja valtakunnallisen liikennejärjestelmän ja aluerakenteen rajapinnoilla.
- Transskalaarista ajattelua tarvitaan myös erilaisiin yhteiskunnallisiin tavoitteisiin (ilmastonmuutoksen hillintä, kaupungistuminen...) pääsemiseksi, kun sovitetaan yhteen eri suunnittelutasojen ja toimijoiden toimenpiteitä -> ilmiölähtöisyys.

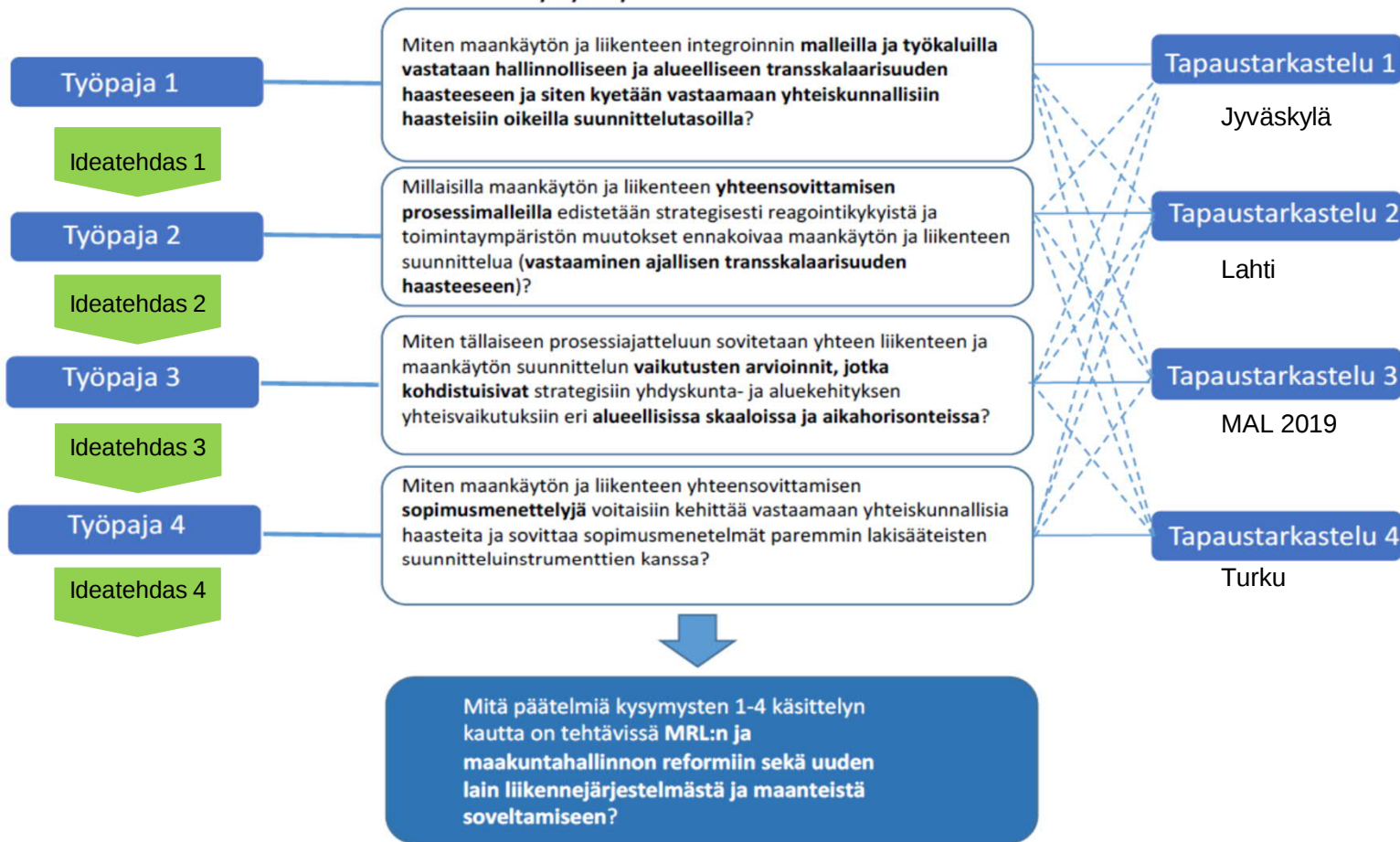
Ilmiöitä: Alue- ja yhdyskuntarakenne joka

- Edistää kilpailukykyä ja elinvoimaa
- Edistää kestäviä liikkumismuotoja
- Edistää saavutettavuutta
- Mukautuu väestörakenteen muutoksiin (maahanmuutto, kasvu/supistuminen, ikääntyminen)
- Hyödyntää digitalisaatiota
- ...

Tutkimusasetelma

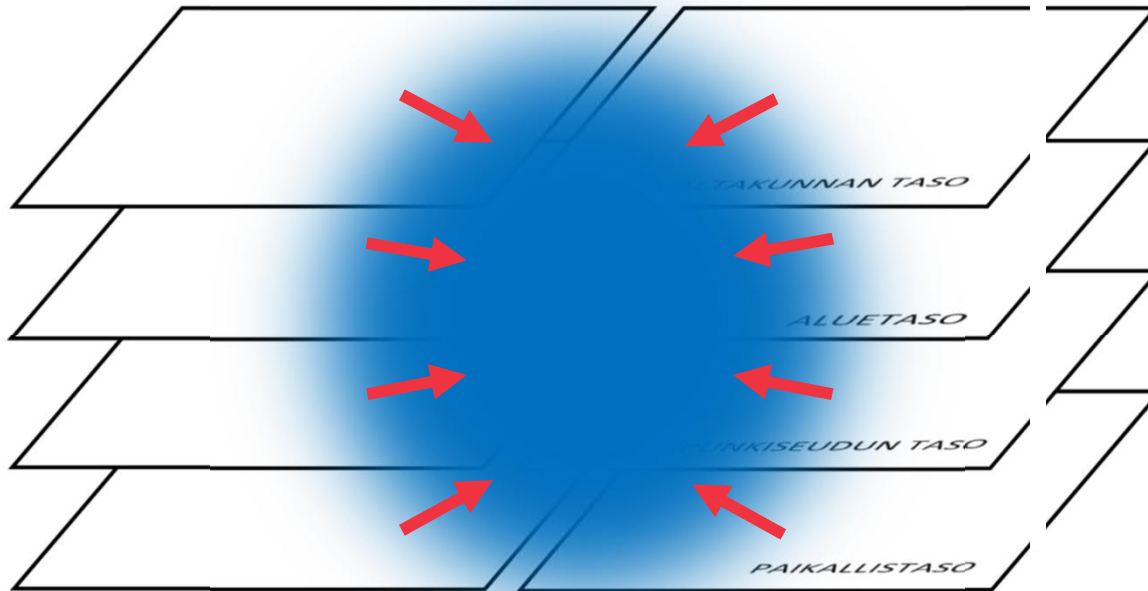
Kysymykset

Työpaja 1: ilmiöistä suunnittelun spatiaalisia rajakohteita

MAANKÄYTÖN SUUNNITTELU

LIIKENNESUUNNITTELU

- Ilmiö konkretisoidaan tasot ja sektorirajat läpäisevinä suunnittelun rajakohteina, joissa yhdistyy:
 - Fyysinen materiaalisuus moniulotteisena kohteena
 - Käsitteellinen pelkistyneisyys ja joustavuus yli "kielirajojen".
- Metaforat, tarinallisuus

Ideatehdas 1

"Suunnitelmien ja suunnittelutasojen työnjako selkeämmäksi."

"Pitäisi keskittyä pohtimaan, mitä ilmiötä milläkin tasolla pyritään säätelemään ja mitkä ovat vaikuttavat välineet säätelyssä."

"Ei pitäisi korostaa suunnittelu"tasoja" vaan suunnittelun "ulottuvuuksia": valtakunnallinen, maakunnallinen, seudullinen, paikallinen ja nämä voivat olla yhtä aikaa läsnä."

"Mitä konkreettisemmalle tasolle mennään, sitä kaukaisempaan pidetään eri ilmiöitä ja niiden vaikutuksia kokonaisuutena."

"Eteneminen sisällöt eikä rakenteet edellä motivoi."

suunnittelun tasoissa yhdistyy:

- Fyysinen materiaalisuus moniulotteisena
- Joustavuus ja joustavuus yli "kielirajojen".
- Metaforat

Työpaja 2: ilmiöpohjaisen suunnittelun prosessit ja ajallinen transskalaarisuus

1. Strategisten **suunnitelmien** laadintaan keskittymisestä strategisen **toiminnan** ohjelmointiin.
2. **Forecastingista backcastingiin**: Sektorikohtaisten ennusteiden laadinnasta ilmiöpohjaiseen kehityspolkutyöhön.
3. **Tietäminen ja ymmärrys** pitkän aikavälin ilmiöpohjaisten visioiden ja lyhyen aikavälin toimien yhteensovittamisessa.
4. Alueidenkäytön ja liikenteen suunnitteluprosessien **synkronointi** eri tasoilla.

"Backcasting vähentää menneisyyteen perustuvan ennustamisen ylivoimaa."

Ideat tehdas 2

1. Strategisten

"Liikennesuunnittelussa keskeinen su-
on menneisyyteen perustuva tulevaisuusskenaario.

2. Autoliikenteen määräävä asema ei horji
ingista backcastingiin: S
miöpohjaiseen kehityspolkutyöh

3. "Selkeä tavoitetila mahdollistaa useita polkuja."
aikavälin toimien yhteensovittamisessa.

4. Aluei
"Skenaariot helpottavat asian ja
vaikuttavuuksien ymmärtämistä. Skenaariot
ovat myös suunnittelumetodina hyvä."

ua ohjaava tekijä

"Tarkastelua tulee tehdä riittävän erilaisilla
skenaarioilla, jotta nähdään myös sellaisten
muuttujien roolia kokonaisuudessa, joista ei
tutkimustietoa ole."

"Tavoitteet legitimoivat suunnittelua paremmin
kuin backcasting (jossa ikään kuin
manipuloidaan numeroita?)."

"Vaikutusten arviointi jo skenaariotyön
yhteydessä saattaa auttaa skenaarioiden
muodostamisessa - tällaista tulevaisuutta
haluamme/ emme halua."

Työpaja 3: Vaikutusten arviointi ilmiöpohjaisessa suunnittelussa

1. Vaikutusten arvioinnin **menetelmät** ilmiöpohjaisen suunnittelun tukena
2. Vaikutusten arviointi suunnittelun alueellisten toimijoiden **yhteistyöfoorumina**
3. Vaikutusten arviointi **päätöksenteon tukena** ja vaikutusten arvioinnin osalliset
4. Vaikutusten arviointi **jatkuvassa suunnittelussa** ja eri suunnitteluvaiheiden vaatimukset vaikutusten arvioinnille

"Hanketason lähestymistapojen ja arviointimenetelmien soveltaminen strategisen suunnittelun tasolle on virhe."

hdas 3

"Arviointia varten tarvittavien taustatietojen vastata suunnittelun tarkkuustasoa ja ohjaustarvetta. Hyvä mahdollisuus keventää suunnittelua."

"Arvioinnin ei pitäisi olla vain työvaihe, jolla "kuitataan" suunnitelma, vaan arviointia pitäisi tehdä koko ajan suunnittelun rinnalla siten, että tulokset vaikuttavat suunnitteluratkaisuihin."

toimijoiden yhteistyöfoorumina

3. Vaikutusten arviointi päätöksenteossa

"Lähtötietojen saatavuus ei saa vaikuttaa vaikutusten arvioinnin kohdentumiseen."

"Yhteinen käsittely mahdollistaa sen, että vaikutusten arvioinnin tulokset ohjaavat suunnittelukokonaisuutta tavoitteiden kannalta oikeaan suuntaan."

"Liian usein vaikutusten arviointi on toteavaa. Usein tarvittaisiin nimenomaan tavoitteiden arviointia ja tilanteen mukaan myös uudelleenarviointia."

"Miksi käyttää resursseja sellaisen arviointiin, jota ei "lyödä lukkoon" ko. suunnittelutasolla. Rajallisia resursseja pitää oppia kohdentamaan ja käyttämään oikein."

Työpaja 4: ilmiöpohjaisuuden huomioiva suunnittelujärjestelmä

4.2.2020

1. Maakuntakaava ja kaupunkiseutukaava sekä niiden yhteys liikennejärjestelmäsuunnitteluun.
2. Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelman ja alueidenkäytön suunnittelun yhteensovittaminen ilmiöpohjaisesti.
3. Suurten kaupunkiseutujen ulkopuoliset seudut.
4. Toimijoiden roolit tasoja läpäisevässä suunnittelussa.

Aiempien ideatehtaiden evästyksiä

”Olen ehdottomasti sitä mieltä, että toimintatapoja muuttamalla voitaisiin saada aikaan paljon sellaista kehitystä, jonka ajatellaan usein mahdollistuvan vain lainsäädännöllis-hallinnollisten muutosten kautta. Toki rakenteet ja normit ohjaavat toimintaa, mutta liikkumavaraa on jos vain halutaan tila täysimääräisesti käyttää.”

... ja paikallinen liikennejärjestelmä
suunnittelun yhteensovittaminen

3. Suurten kaupunkiseutujen ulkopuoliset

”Kohti järjestelmää, jossa keskeiset tavoitteet (esim. kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen) ohjaavat vahvemmin suunnittelun sisältöä sekä maankäytön että liikennejärjestelmän suunnittelussa.”

”Suurin haaste on kehittää suunnittelun suunnittelua eli muuta kuin hankepohjaisuutta. ... Tulisi keskittyä suunnittelutasojen määrän sijasta niiden sisältökysymyksiin.”

... yhteisessä suunnittelussa.

Kiitos!

raine.mantysalo@aalto.fi